

Zgodnja DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica ishaja vsak petek na celi poli, in velja po pošti za celo leto 4 gld. 60 kr., za pol leta 2 gld. 40 kr., za četrtletja 1 gld. 30 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; ako zadene na ta dan praznik izide Danica dan poprej.

Tečaj XXVI.

V Ljubljani 15. vel. serp. 1873.

List 33.

Klic na pomoč!

Huda nevihta s točo vred se je vzdignila 19. dan julija t. l. v okolici Trebanske, divjaje proti Novemu mestu in od tam čez Šent-Peter v Šent-Jernej in Tolsti Vrh čez Gorjance na Hrvaško, ter je toča v 21 davkinih občinah okrajnega glavarstva Novomeskega uničila žitno polje in vinograde, in sicer v davkinih občinah Šent-Stefan, Gornje Trebno, Ponikve, Židanjavo, Česnjice, Herinjavas, Šent-Peter in Žalovice popolnoma, v drugih pa skor do malega.

Pšenico in oves, ki večidel še nista bila požeta, je toča na njivah popolnoma izmlatila; turšica in fižol sta do celega pokončana; krompir je tako poškodovan, da je komaj misliti, da bi se te tako važne hrane kaj pridelalo; klaja je pokončana; s sadnega drevja je izklestila toča še to malo sadja, kar ga je na njem bilo, in pa vse perje.

Ako se pa pogledajo vinogradi, je pa kar obupati; trte križem leže in so od toče vse razcepljene, v mnogih vinogradih je prst tako izprana, da golo kamenje in pečevje iz zemlje štrli ondi, kjer je ene tedne poprej vinska trta veselo rastla in vinorejcu obetala obilno povračilo za delo in trud.

Vsled te strašne ušme se bodo morali nekteri vinogradi popolnoma na novo zasaditi, in je ta nesreča vinorejce toliko hujše zadela, ker ne bodo samo letos nič pridelali, ampak se tudi nimajo nadjati več let nobenega pridelka.

Potovaje skozi kraje, ktere je ta nesreča najhuje zadela, sem se osebno prepričal, da je škoda strašno velika, in da je žalibog resnično vse to, kar se je dozdej poročalo o grozni nesreči.

Pri tej priliki sem se pa tudi žalostnega srca prepričal, da mnogo prebivalcev teh tako nesrečnih občin je v naj večji revščini, tako, da se jim je bati strašnih nadlog, ker se s svojimi pomočki ne bodo mogli nikakor vzdrževati do prihodnje žetve, a tudi semenskega žita ne si pripraviti za žetev; zato se bode v polajšavo te revščine in v odvernitev še hujše nesreče moralo še kaj posebnega storiti.

Vsled večletnih slabih letin so se posestva večidel tako zadolžila, da ne morejo nič več na upanje dobiti; od letošnje žetve se je le nekoliko ječmena toči otelo; že zdaj se prodajajo svinje in goveja živina zarad pomanjkanja hrane in klaje, in morajo se bolj ubogi ljudje že zdaj obračati do usmiljenosti svojih bližnjih, da preživijo sebe in svoje.

Po tem takem sem primoran, v pomoč prebivalcem okrajnega glavarstva Novomeskega, ktere je toča zadela, napraviti biro milodarov v vsej deželi.

Še vselej, kadar je treba bilo revnim sobratom na pomoč hiteti, se je sijajno skazala dobrodelnost in darljivost prebivalcev dežele Kranjske, in torej tudi zdaj, ko je nesreča tako velika in so nje nasledki brez konca in kraja, se nadjam, da bode uslišana moja zaupanja polna prošnja, s ktero se obračam do blagosrečnih prebivalcev dežele Kranjske, naj pomagajo z denarjem ali živežem svojim rojakom, ktere je nesreča tako hudo zadela. Milodari v denarju in živežu se prav radovoljno sprejemajo v deželnem glavnem mestu v Ljubljani pri c. kr. deželnem predsestvu, pri mestnem magistratu in pri vredništvih časnikov, na deželi pa pri c. k. okrajnih glavarstvih in županstvih.

V Ljubljani 5. avgusta 1873.

C. kr. deželni predsednik:

Auersperg l. r.

„Vera ni v nevarnosti“!

(Govoril g. M. Močnik v mesečni seji katol.-polit. društva 3. avgusta.)

Kaj iščeš v črni noči, ko jaz pri belem dnevu nič ne najdem? je rekel siromak tatu, ki se je bil ponoči skozi okno v hišo splazil in je po nji stikal.

Vera ni v nevarnosti tam, kjer je ni: kdor nima vere, je tudi zgubiti ne more. Kaj pa je vera? Vera je čeznatorni dar Božji, katerega Bog tistim dá, ki ga zanj prosijo. Kdor tega daru ne ceni, ga zgubi, akoravno ga že ima. Kdor zanemarja svoje keršanske dolžnosti, kdor molitev opušča, počasi tako zabrede, da nič ne veruje, še miluje tiste, kateri kaj verujejo. Od tod izvirajo tiste govorice, ki se tolikrat slišijo: Oj vi reveži, ali vi še to verjamete? Kteri „omikan“ in izobražen človek bo še dandanes kaj tacega veroval?*) — Zastonj boš govoril takemu od vere; rekel ti bo morebiti: svoje mlade dni sem bil tako neumen, da sem kaj tacega veroval, a sedaj pa mi tega treba ni. Zadosti sem učen, čemu še to! — Za dar vere moramo vsaki dan Boga prositi, kajti tudi mi smo v nevarnosti, ga zgubiti, in potem nismo nič boljši od unih, kateri sedaj vero preganjajo, pa vendar le pravijo, da so katoličani in da vera ni v nevarnosti.

Ne motimo se pa; vera je v nevarnosti. Katoliška vera je v dosti hudi stiski, v hudem preganjanju.

Pa kako? bote rekli, to je le domišljija, to je le sleparija za nevedne ljudi, krinka, pod katero se skrivajo drugi nameni. Nekteri bodo še celo rekli, da dražim in hujskam; pa vendar ne morem drugač reči: katoliška Cerkev se preganja; vidni poglavar svete cerkve je jetnik, dasiravno v svoji palači, oropan svojih dežel; pastirji morajo zapuščati svoje verne, in namesto pravih učencov vsiljujejo se vernim odpadenci (v Švici), katoliške vlade — te pa ne morejo, ali nočejo pomagati. — Za katoliško vero, za Kristusovo Cerkev se čisto nič ne bojimo, ta ima obljubo za svoj obstanek; ali ostane pa našim krajem še sveta vera, kakor smo jo prejeli od svojih očetov, ki so jo branili pred Turkom in krivovercem, to je drugačno vprašanje. Poglejmo sedanje vernike.

Keršanska vera se mora očitno kazati. Ali se to godi? Luč sem prinesel na svet, ta luč naj sveti vsem narodom, je rekel božji Učenik. Keršanska vera blaži življenje posameznega človeka posebej, blaži pa tudi življenje po družinah in državah sploh. Koliko pa je dandanes katoliških držav? Kolikokrat se sliši božje ime imenovati vradno, v postavodajnih zborih itd.? Francoze je menda v naj novejšem času britka skušnja izučila, da k Bogu kličejo, da od Boga upajo rešenja. Po nemškem in drugod se pa razlaga glas: Cerkev je državi nevarna, ponižati se mora, kdor je s Cerkvijo prijatelj, ni pravi državljani; katoličanje so „ultramontanci“, ki se ozirajo unstran gorá, tam je njih papež — kralj.

Kaj posebnega je to, da prav veliko katoličanov je silo zanikarnih v spoštovanju svoje vere, ktera je vendar edina prava in resnična, od Boga samega razodeta.

*) Toda že ta blebetica „še dandanes“ je ravno tako vertoglava kakor „novi nejeverniki“ sami, ker ne v resnici „omikani“, ampak neumneži, bedaki, so brezverci. To je sv. Dub že v davnih časih govoril po preroku: „Dixit insipiens: Non est Deus“. To je: „Neumnež pravi: Ni Boga“. (Ps. 13, 1.) Ako tedaj kak slepar začne kaj tacega kvasiti, odgovorite mu ob kratkem: „Sveto pismo v 13. psalmu pravi, da si ti, neumnež, norc, kakoršnih se že od nekdaj ni manjkalo, ne pa „olikanec“ „učenjak“ ali kaj tacega“. Vr.

Spoštuje sicer vsak človek svojo vero, katero za pravo ima, tako n. pr. turk svojo, jud svojo; le katoličan ne dela takó, on dostikrat sam zasmehuje svojo vero, verske naprave, cerkvene vikši in njih ukaze; svojo oliko hoče skazovati ravno z zaničevanjem svoje lastne Cerkve; pri vsem tem pa vendar pravi: „jaz sem tudi katoličan“. — Jaz pa, ko bi v katoliški veri toliko napčenosti vidil, kakor Vi, sem rekel svoje dni „olikanemu brezvercu“, bi ne hotel biti katoličan, in pristopil bi k drugi veri. Odgovoril je bil nato: „Vsaka vera je vraža“. Vidite tedaj, kaki katoličani so tisti, ki svojo lastno vero teptajo in pravijo: „jaz sem tudi katoličan!“

Tukaj imamo pred sabo nejevero sedanjega časa, hujši od paganov, kateri so vendar verovali na božjo previdnost in sodbo po smerti.

Od brezverskih ljudi, nekaj pa tudi od drugod izvira preganjanje katoliške Cerkve.

Preganjanje katoliške vere pri nas ni takošno, kakoršno je bilo o časih ajdovskih cesarjev, niti tako kakor je bilo ob času rimsko-nemških cesarjev ali v Lutrovih časih; to preganjanje je čisto drugačno, in se razloči od prejšnjih v tem, da sovražnik ne prihaja od zunaj; tudi preganjavec ne mara zapustiti svoje Cerkve, marveč hoče, da bi se vesoljna Cerkev preuredila po njegovi prevzetni glavi in se po njem obrnila; hoče le cerkev popraviti, in kakor pravi, zmot varovati, n. p. alt-katoliki in drugi, posebno pa lahkoživci; njim na ljubo naj bi Cerkev prijenjala v taci rečeh, kjer po svojem bistvu nikakor ne more; in ker Cerkev tega ne stori, amote nikakor ne spozná za resnico, zato pa pravijo, da je sovražnica napredka. — Število tistih, ki Cerkvi herbet obračajo, se množi, posebno med tako zvanimi „učenjaki“, ker tisti, ki ljudem streže in jih hvali, najde povsod več vere, kakor tisti, kdor jih svari, in svet si domišljuje, da se je keršanstvo že postaralo in preživelo; radi bi toraj, da namesto žive in delavne vere bi nastopil nekak „piškav humanizem“.

Po kateri poti išejo lažnjivi preroki ljudstvo spljati na led?

Res je, da kdor le po vnanjem sodi in stvar le poveršno ogleduje, ne bode spoznal ravno še tolike nevarnosti za sv. vero in ne spazil tolikega preganjanja sv. Cerkve. Veliko je dobrega, cerkve se obiskujejo, sem in tje se stavijo še nove; ali ss. zakramenti se prejemajo premalo.

Kako pa je z vero pri tako imenovanih „izobraženih“ in „učenih“, to je silno žalostno; in ravno iz taci veči del so tisti ljudje, ki bi radi prosto ljudstvo pripravili ob vero. Ker se pa to ne dá tako hitro, išejo svoj namen doseči le bolj počasi, previdno. Keršanska vera je podobna mogočni reki, katera se vije po širokem svetu; taka reka se pa ne more odpeljati ali zajeziti, toraj ji pritoke odpeljavajo; da bi bila potem čedalje slabejša in bi poslednjič zginila v pesku. — Enako delajo preganjavci sv. vere.

Cerkvi hočejo počasi vse vire odpeljati, pri ljudstvu ji vso veljavo vzeti, namesto dolžne pokoršine do svete Cerkve hočejo ljudstvo privaditi, da naj mu bode država prva in naj viši oblast tudi v duhovnih, v cerkvenih, verskih rečeh (državno vsemogoštvo, omnipotenclerstvo), kakor je pod razkolskimi in krivoverškimi vladami. Pred vsem pa išejo svečeniškemu stanu vzeti vso veljavo v družbinskem življenju; drugej ne privoščijo duhovnemu nikjer besede, kakor k večemu v cerkvi, pa še tu bi radi, da naj ga vohoni oprezujejo.

Nevarnosti zapeljevanja ni tolikanj izpostavljeno navadno prosto ljudstvo, ker v potu svojega obraza si služi svoj vsakdanji kruh, in se ne zmeni toliko za svet. Naj večji nevarnost je za tiste, kateri so se sicer

nekaj učili, pa vendar ne toliko, da bi spoznali červivi sad, kateri se jim z lepimi besedami vsiluje; dalje so v nevarnosti na pol učeni, kateri hočejo veljati za omikane, in ker druge slišijo vero zaničevati, jih posnemajo, da bi bili tudi oni potem „učeni“ in „liberalni“ — tako, da se Bogu smili!

In ravno zato, ker svet vere nima, ne spozná tudi vrednosti častitih djanj, katere iz vere izhajajo; naj lepši djanja zaničuje in tiste, ki se potegujejo za vero, psuje za „mračnjake“, ako ne celo za ljudi državi in narodom nevarne, katere naj bi zmirom krotili, zatirali in tlačili! Taki ljudje ne razumé, in še bolj iz hudobne volje nočejo umeti, zakaj bi človek zavoljo vere prestopal in terpel kake sitnosti in pritežnosti. —

Sedaj ko smo vidili sovražnike katoliške Cerkve, pogledimo pa še njih poglavitno orodje. — Ktero pa je tisto orodje? Niso zbirčni v tem. — „Vse dobro, da se le kaj doseže“, — vender pa mislim, da je njim naj vadniše orožje zbadljivo zabavljanje. To občutljivega človeka večkrat bolj zbode, kakor zaušnica. Zato je tudi veliko zasluženje, ako se kristjan tudi v takem primerljeju stanovitnega ohrani.

Lejte, ravno s tim orožjem so liberalni Nemci naše „Mladoslovence“ premagali. — Vsak Slovenec je bil „klerikalec“, slovenska stranka „klerikalna“ stranka; ta pa zopet naj večji zadržek slovenstvu. — Mladoslovenci so res mislili, da jih bodo Nemci z obema rokama sprejeli, kedar se bodo skregali s Staroslovenci. — Iskali so prepira, našli so ga; razpoka je storjena, predor postaja čedalje večji, in vender bi morali Mladoslovenci spoznati, da jih je Nemec le na led speljal. Ali se naši avstrijski Nemci res ločijo v stranke, kedar žuga nevarnost njihovi narodnosti, in Slovenec ta je dobra duša, zastonj opravlja vse..... za Nemca dela, za Nemca se trudi... naj bode že plačan ali ne; zvesto jim služijo, plačila so res vredni.

Da so napadi bolj „pikantni“, pušice bolj ostre, morajo se pa osebe imenovati, smešne staviti; tako je navada postala pri „naših prijateljih“; kar Nemec ni storil, pa storé Mladoslovenci.....

Da bi pripravili n. pr. Jerana, da bi molčal, tega sami ne verujejo, pa radi bi mu vzeli veljavo, in odstrašili druge, kateri bi hotli stopiti v njegove stopinje.

In v sredi tega boja smo mi; pušice, ktere leté na naše može, zadevajo tudi nas; stopili smo v društvo, še njegovo ime je našim političnim neprijateljem, in v poslednjem času našim domačinom, tern v peti; toliko, da ne kažejo s perstom za nami. — Bodimo vsaj mi složni, enega duha in ene misli; naše zaupanje pa naj bo v božjo previdnost, katera vse prav vodi, dasiravno nam je to prikrito. —

Kedaj bo Cerkev zopet zadobila zmago in veljavo, to le sam Bog vé, pa zaupljivo pričakujmo tega časa; nobena Gospodovih besedi se ne pogubi, in še današnji svet bo z začudenjem gledal Božjo vsemogočnost; stvar je že daleč, daleč prišla. Med tem pa: verni smo katoličani, če tudi psujejo nas z „ultramontani“. Vidili bomo poslednjič, kdo se bo kesa: ali ni, ali oni!

Bratovski ss. Cirila in Metoda in drugim molitvenim družbam serčno priporočilo.

Ta prelepa molitvena družba ranjcega rodoljuba in škofa Slomškega ima posebno namen „zedinjati razkolnike k sveti katoliški Cerkvi“, kakor pravijo pravila, in je poterjeno od sv. Očeta Pija IX 12. maj. 1852.

Ako je pa naš namen moliti za zedinjenje ubozih razkolcev, gotovo tudi ni iz molitve izločen namen:

„zedinjene ohraniti sveti materi katoliški Cerkvi. Nevarnost za odpad „zedinjenih“ pa je naj večji na ruskem Poljskem, odkar je Poljsko pripadlo Rusiji. Že vse zedinjene gerkokatoličane na nekdanjem Poljskem je prisilila k odpadu ruska goropadnost, ki nima nobene občutka za svobodo katoliške Cerkve; le edina helmska škofija se je bila dozdej še ohranila; pa še ta je ravno zdaj v naj večji nevarnosti, da odpade.

Helm je preblizo Avstrije in toraj mislijo, da se Rusija nekoliko ana katoličane očitno preganjati. Iše pa po drugi poti svoj namen doseči. Z denarom in obljubami je ruska vlada pridobila na Helmskem nekaj „kreatur“, ki so pospeševale njene namene. Leta 1866 je v preganstvu umerl helmski škof Kulinski in ruska vlada je na njegovo mesto za administratorja povzdignila nekoga Vojcickega, kateri je bil obljubil, da bode ljudstvo gonil v rusko cerkev, kakor koli bo mogel. Začel je res precej katoliški občni v cerkvi odpravljati navadne pobožnosti, molitev rožnega venca, opravila Matere Božje in enake reči. Tudi je hotel odpraviti orglanje pri slovesni službi Božji, odstraniti moštranice, tihe maše, zvonilo med mašo. Ali malo je bilo duhovnov, da bi hotli poslušati volka, kateri je k njim prišel v ovčji koži. Razposlal je tudi po škofiji obrednih bukev, v katerih ni molitve za papeža, ampak namesto nje molitev za razkolniško „sveto sinodo“, kakor imenujejo svojo cerkveno vladu, tako rekoč pod „carpapežem“. Duhovni pa so bukve zaverгли, ali pa so zbrisali „sveto sinodo“ in zapisali „papeža“. Sv. Oče, ko je zvedil, kako volk ovce davi, je obsodil njegovo početje v okrožnici l. 1867.

Ruska vlada vidi, da duhovstvo ni voljno nasledovati Vojciskega in določi prijenjati, dokler ne pridejo za njo vgodniši časi. S privoljenjem papeževim je toraj izvoljen Kuziemski za helmskega škofa. Bil je Kuziemski vladi prijenljiv, kolikor koli je bilo mogoče, da bi se le mir ohranil. Pa vse zastonj. Vedno več so od njega zahtevali, ter je bil njegov stan poslednjič neprenašljiv, odločil se je zapustiti škofijo in poverniti se v Galicijo. Sv. Oče niso hotli sprejeti njegove odpovedi, vlada sama pa ne vprašavši papeža je imenovala namestnika svečenika Popiel-a, ki je iz Avstrije tje prestopil in ni manjši revež, kakor je bil Vojcicki, če ne še bolj milovanja vreden izobčenec iz katoliške Cerkve. „Zagreb list“ piše, da nihče ne dvomi, da čaka samo časa, ko bode mogel poslati vdanostno pismo do cara in sinode, da naj spreobrnjeno škofijo pod svojo brambo sprejme. Pismo 3. sveč. 1873 pravi, kako niže duhovne nadzirajo žandarji in policija, kateri bi raji izpustili hudodelnika, kakor pa ne viditi in ne slišati vsega, kar se godi po njih (katoliških) cerkvah. S Popielom v rog trobi tudi več odpadnikov iz višega duhovstva in kaže se, da šteti so dnevi popolnega odpada te škofije.

Kako močno vero pa ima to ubogo gerško-katoliško ljudstvo, kažejo marsikteri primérleji. Odpadnik, ki so ga imenovali „Atéc Klimentij“ Levicki, je bil poprej zedinjeni župnik, bežal pa je v helmsko škofijo pod izobčenega (iz Cerkve izločenega) administratorja Popiela. Ta mu je dal župnijo v Tomašovem. Levicky se je pehal na vse škerpce, da bi svojim vernikom v glavo vtepel „caroslovje“. Tako imenujejo delovanje za odpad od rimskega papeža, namestnika Jezusovega, in za prestop k razkolništvu, pri katerem je veliki razkolnik car tudi poglavar verski. Bilo je vse zastonj, verniki ga niso hotli poslušati. Taki so bili v Lutrovem času tudi na Kranjskem nekteri odpadniki, kakor „Kobila-Jur“ in drugi.

Kadar tedaj Levicky pri zvestih katoličanih v Tomašovem nikakor ne more nič opraviti, ga Popiel postavi v Sédliško. Toda komaj so Sédličani to zaslišali,

precej mu dajo naznaniti, da ga ne potrebujejo, naj gre, od koder je prišel. Ker so pa pri vsem tem njegove reči pripeljali v Sedlisko, se vzdigne hrup med ljudstvom ter je voznik mógel zopet odpeljati vse reči nepoklicanega najemnika. Levicky se pritoži pri načelniku. Načelnik pride s kozaki, kaznuje vsakega Sedličana z globo peterih rubljev in sam inštalira Levickija. Zdaj odpadnik sedi v duhovniškem stanovanji, toda nihče ne pride k najemniku v Cerkev, nihče ga ne kliče v hišo. Morebiti bojo zopet mógli priti v pomoč kozaki! —

Še bolj černo se je motalo v selu Dijakonovskem. Ondi je imel izobčeni Popiel nekacega „atjeca“ Rudka, kteremu je bil duhovske redove podelil razmetropolit Sokolski. Vasčani pa ga niso hotli sprejeti. Zlasti v podružnici Spikolos so se mu ljudje v odpor postavili. Ne le da se noben človek z njim ni menil, še cerkev so zaklenili in ključ skrili. Popiel sam se je popečal za svojega Rudka in pridobil od gubernatorja komisijo, ki je šla v Spikolos. Sam podgubernator, da bi večí šum delal, je prišel s celo stotnijo kozakov, kateri gospodarijo po dragi volji v ubogem selu. Glavni „nepokojniki“ so že odpeljani v ječo, drugi morajo plačati vsak dan 45 kopejak, dokler ključev ne izdajo; zraven tega morajo vzdrževati še kozake. Lansko leto je obiskala to pokrajino toča, letos pa „caroslovje“. Zato sadaj moli ljudstvo ondi: „Kuge, lakote, vojske in caslovja — reši nas, o Gospod!“

Tako popisuje „Zagreb. list“ borbo katoliškega ljudstva za lastno sv. Cerkev in preganjanje katoličanstva od strani ruske vlade. Ne le tedaj italijanska in švicarska psevdovlada, ne le Bizmark in drugi kancelarparagrafarji po Nemškem, ne le vai lažnjivi prostomisljaki vsih jezikov, ampak tudi ruski absolutizem preganja katoliško Cerkev.

Mi katoličani pa iz tega vesoljnega sovraštva zoper Kristusovo Cerkev pričakujemo prav velike in slavne zmage. Za velikim trpljenjem je še vselej to srečo dosegla sv. Cerkev. O nji veljajo besede: *Cum infirmor tunc potens sum*. „Kadar sem slabotna, takrat sem mogočna.“ —

Iz tega, kar se tiče vernikov na Ruskem, pa vidijo družniki bratovšine sv. Cirila in Metoda, kako potrebno je moliti za helmsko škofijo, ki je v toliki nevarnosti odpada. Molitev, darovanje sv. Obhajila, razširjanje bratovšine so pomočki, da se odverne tolika nesreča. Kteri imajo zvezo z molitveno družbo „Naša Ljuba Gospa presv. Serca“, bi bilo dobro, naj bi tudi tam to škofijo v molitev priporočili. Tudi bratovšina presv. Rešnj. Telesa in druge naj bi zlasti sv. Obhajilo darovale v omenjeni namen.

Novokulturni sad.

Zverska pošast je prisiljena resnico govoriti. Garibaldi večkrat s Kozjeka pisari pisma, s kterimi ima zlasti namen duhovstvo psovati in zasramovati, kakor n. pr. pri nas oba „Tagblatt“. Undan je pisal zborni levici in kakor je nekda Kajfež prerokoval, tako je tudi preklinjavcu med bogoskrunstvi enkrat grenka resnica iz ust ušla. „Uboge ljudstva!“ je starec zdihnil: „Kakó so se goljufale! In ako včasí, z neprenesljivimi davki, z zanikarno vlado in z lakoto terpinčene, nas (Garibalda in njegove liberaluhe) preklicujejo, da smo njih stan hujši naredili, kot je bil pod Avstrijani, Burboni in Lorenci (Lotrinžci), imajo tudi k temu dober vzrok.“

Kakor Garibaldi, tako morajo poslednjič spoznati vai novošegni osrečevavci, da je njih „osrečevanje“ le

sleparija, da v ničimur niso ljudstvu in narodom butare zljajšali, ampak povsod le obtežili, da ljudi niso v ničimur drugem osvobodili, razun ako se to svoboda imenuje, da se smejo naj večí njegove svetinje brez kazni po blatu gaziti in teptati, naj veljavniši možje zasramovati.

Na Laškem je ljudstvo tako naveličano te liberalne ostudnosti, da nezmerna večina naroda neizrečeno želi, naj bi se poprečnje keršansko vladanje povernilo. Pri srenjskih volitvah si vlada le s silnim natezanjem ohrani še svoje stranke, in da ne propade, se mora zvezati s rudečkarji, kakor piše „Genf. Corresp.“ Politiških volitev v državni zbor pa se katoličani nočejo vdeleževati, ker odkar se je pričelo tako Antikristovo preganjanje sv. Cerkve, imajo v tem oziru geslo: „ne voliti, in ne dati se voliti“. Toraj imajo liberaluhi lahek posel, pa se tudi volilci skoraj nič ne vdeležujejo; komaj deseti del jih pride volit. Eden volilcev sam pripoveduje, kako so 1861 ob času tako imenovanega „enoglasnega plebiscita“ v prid „edine Italije“ glasovali. Pri lokalnih zborih po posameznih krajih in pri „aneksijonskem glasovanji“ (da naj se namreč s Piemontom vse zedini) je bil pričujoč le majhen del volilcev, za druge so sleparji poprej spisane listke sami v verče vergli. Po številu prebivavstva so jih pa nektore stotine ali tisuče izpustili. To so storili zarad zunanjih dežel, ker doma so tako povsod vedili, da je vse samo sleparstvo. Nesramnost je bila tolika, da je bilo dostikrat po več glasov kakor pa zapisanih volivcev. Preoblečeni „karabinieri“ in policijski agenti so vselej oblegli volilni prostor in iz njih je bil izvoljen predsednik in števci glasov pri volitvah. „Genf. Corresp.“ to reč bolj natanko popisuje, ter se očitno vidi, koliko je vredna „edina Italija“.

Kakor se nova era baha, da hoče zidati poslopje omike in svobode, tako se péha podreti poslopje sv. Cerkve. Na Laškem, pravi „Unità“, vsak nov prefekt kraljestva Italije prealavi svoje ime s tem, da prepové kaki praznik, procesijo ali božjo pot. Pri nas bi se pa radi tudi že novi časniki take zasluge pridobili. Kakor laški framasoni, tako so liberaluhi po naših krajih sploh togotni na božje pota. Na božje pota hodijo pobožni ljudje, častivci Marije D. in svetnikov; tacih pa novi „omikači“ terpeti ne morejo, njim je ljubši „Kobila Jur“, Hus in drugi krivoverci, kakor pa Marija in svetniki.

„Gospodar“ popisuje, kako so Prusi že četrto duhovščino zaperli ter na posled škof še ne bo smel svoje duhovščice imeti. Pregaali so že veliko šolskih sester; pa pravijo, da jim je mar za nauk in oliko?! Na Badenskem je praznih 600 učiteljskih služb! Ni čudo. Kteri keršanski mladenec pa bode šel v stan, kjer vidi, da precej s svojo vero nasikriž pride in toraj svojo dušo na pogubo stavi. Pri vsem tem liberaluhi imajo raji prazne šole, kakor da bi dopustili v njih po katoliško podučevati. Vidi se, da pravo mavtarstvo ondi gospoduje. Vedite pa, kako ti „luterš-ljudje“ svobodo in omiko razumevajo. Poslednji jezuit oče Čolner je bil hudo bolan, ni mógel z brati v pregnastvo, temuč preselil se je na dom svojega lastnega očeta. Tam doma je želel ali ozdraveti, ali pa umreti. Mislite, da so ga pustili? Z žandarji so očetu iz naročja iztergali bolnega sina in so ga odpravili čez mejo! Potlej se pa kdo še pritožuje čez turško grozovitost!

Na Švicarskem so dobrega škofa iz dežele izgnali na Francosko, pa še tam jim je na potu. Ali kaj čete, sej še naši „mladi“ čivkajo nad njim, menda iz same čiste „omiko- in svobodoljubnosti“. Švicarski katoliški starši so pa druge misli: poslali so za škofom na tuja 300 dečkov in deklic, da so jih birmali. —

Na Coljaki gimnaziji je izmed 13 osemolcev delalo maturo njih 10; v duhovnico boje ne pojde nobeden. Ni čudo, méni „Gospodar“, ker že pogosto gg. profesorji sami mladenče od tega pregovarjajo in liberaluhi sedanjega časa duhovnikom skerbijo za prav nizko plačilo in za zaničevanje na cente! — Tudi v Ljubljani se jih je dozdej silo malo glasilo za seme-niše, kolikor je slišati. Sedanji čas mora res mladeneč biti junak v poklicu in poštenega značaja, da ga liberalni beriči ne premotijo. Ni še deleč čas, ko so na Kranjsko hodili duhovni iz Laškega, Veriti in mnogi drugi; utegne zopet nastati taka potreba. Mnogi mislijo, da si bodo s tem pomagali, ko vse v realke suje; toda zgodilo se bo, kakor pred malo leti z gimnazijalci: izučili se bojo in ne bo nikamor z njimi.

Red v šolah je rad taki, kakor pri jetnikih po novih premečkih postavah. Ne doseže se namen ne tu ne tam, kar se le prevelikrat toži in skazuje. Ni potlej čudo, da premalo postavno odrejena mladina ne čuti odveč poklica za duhovski stan; kako pa bode vstrezala v drugih stanovih, bojo vidili, kateri bodo doživeli.

Tri zvezde.

Naš liberalni čas zasramuje očitno spoznavanje imena Božjega in njegovih svetnikov, zato se pogrezujejo vlade in ljudstva. Francosko začenja zopet očitno spoznavati ime Boga in svetnike njegove, zato se Francija na novo povzdiguje. Med slavami o papeštvu Pija IX je zlasti tudi ta, da je določena verska resnica Marij-nega brezmadežnega spočetja. In nasledek tega je tudi to, kakor méni „Unità cattolica“, da se je Marija začela častiti s posebnim naslovom „Naša ljuba Gospa presv. Serca Jezusovega“. Kako se je to začelo 8. grudna 1854 v Issoudun-u na Francoskem, to popisujejo male bukvice te bratovščine, dobro znane po Kranjskem. Zato tega tukaj ne bom popisoval, omenil bom le nove velike verske slovesnosti, ki jo hočejo Francozje v Issoudun-u napraviti.

K naši Gospej presv. Serca hočejo namreč Francozje napraviti velikansko Božjo pot. To se bode zgodilo 8. kimovca t. l. Lansko leto so bili katoliški Francozje v Issoudun-u 17. oktobra, in Pij IX je pisal škofu v Bourges: „Terdno zaupajmo, da te pobožne prošnje do presv. Božje Matere nam bojo pridobile njeno močno brambo, da se zazoriijo dnevi tolažbe in miru“. K nastoječi slovesnosti ne bojo prišli le samo verniki iz Francoskega, iz Alzacije in Lorene, ampak tudi iz Italijanskega, iz Belgije, Olande, Švice, Španije, Avstrije, iz Martinike, Kanade in Ekvadora s svojimi zastavami. Tako naznanujejo pariški dnevnik.

V devet letih je bilo že 1000 (tisoč) svetiš posvečenih „Naši Gospej presv. Serca Jezusovega“, in skoraj vse bodo namestovane v Issoudun-u. Olanški škofje bojo tje odpravili poslanca, ki bode poročal o velikih dobrotah, ki so pridobljene po tem češenji. (Najberže tudi iz Insbruka na Tirolskem; zakaj kdor le malo pozna sporočila v „Monatrosen“, mu ni neznano, kolike stermeja vredne čuda se godé neprenehoma po tej pobožnosti tudi v tem mestu.) Še majhno mestice Nazaret v Galileji, domačiji M. D., bode ondi razvilo svojo zastavo v spomin rojstva Marijnega, čigar spomin je 8. kimovca.

Kdor ni brez vere, je prepričan, da tolike slovesne molitve in prošnje imajo vso drugo moč, kakor pa kانونi in sablje, ali pa revno zabavljanje brezverskih liberalcev, in ne čudi se, da se potlačena Francija tako naglo povzdiguje. Naj pojasnim še to po „Unità“.

Minulo je 80 let, kar je Francija v smert izdala svojega kralja Ludovika XVI! Vojvoda Orleanski, za-

rad popolnega spajdašenja z rogovileži imenovan takrat Filip *Egalité* (Enakost), je stopil na oder in je glasoval za njegovo smert, češ, vsi tisti, ki so napadali ali bodo napadali „nadgospostvo ljudstva“, so vredni smerti, in glasujem za smert“.

Ludovik XVI je sicer žalosten prašal: „Kaj sem storil svojemu stričniku, da me tako preganja“? Tolažil se je pa vender rekši: „Žalosten je moj stan; ali ko bi bil tudi še hujši, ne hotel bi menjati z njegovim“. — Dva dni potem je sin sv. Ljudovika šel v nebesa, in Pij VI ga je v eni svojih slavnih okrožnic mučenca imenoval.

Sin Filipa *Egalité*, Ljudovik Filip, rojen 6. okt. 1773, da bi odšel enaki osodi, je zapustil deželo 4. apr. 1783 in povernil se je vanjo z Burboni 17. maja 1814. Pozneje je Karolu X vzel krono, kakor je bil njegov oče Ljudoviku XVI vzel življenje. Bil je pa plačan po enakem potu. Zakaj rogovilstvo ga je izvolilo kralja 7. avg. 1830, in ravno tisto rogovilstvo ga je pregnalo 1848, ter je umrl kakor grof Neuilly v Clermont u na Angleškem 26. avg. 1850.

Dve leti poprej (24. febr. 1848) se je bil kroni odpovedal v prid grofa Pariškega, ki je bil vnuk Ljudovik-Filipov, to je, sin njegovega sina Ferdinanda, vojvoda Orleanskega, ki je neprevidoma umrl 13. julija 1842. Pariški grof, roj. 1838, bivši v amerikanški vojski s svojim bratom vojvodom Chartre-skim, je l. 1861 bil šel še v sveto deželo, je očitno izpiral hudo-delstvo svojega desčeka, ker šel je 21. pros. tistega leta molit za Ljudovika XVI. Imel je pa še odpovedati se svojim zahtevam in priznati sina sv. Ljudovika, to je, vojvoda Chambord-a, edinega kralja čez Francosko, in sicer kralja po Božji milosti, ne pa po slepilnem ljuškem nadgospostvu. In tako je storil 5. avgusta v Frohsdorfu v lastnem imenu in v imenu svojcev.

Edvard Hervé, glavni pisavec orleanskega „Journal-a de Paris“, je v posebnem spisu skazal, da volitvene republike in samoderštva so nezmožne, da le dedna monarhija se daje strinjati s koristmi francoskimi. Kmalu potem je bilo napovedano obiskovanje grofa Pariškega pri grofu Chambord-u (Henriku V), ktero je naznanovalo, da ti dve kraljevski kolena ste med seboj spravljene.

Preslavno spoznavanje sv. vere od strani francoske vlade, sprava francoskih kraljevskih rodovin, pa junaško zaupanje Pija IX so nam tri svitile zvezde, ki naznanjajo boljši dneve za sv. Cerkev. Besno tarnanje laži-liberalcev nas v tem še bolj poterjuje.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Sad liberalizma se posebno kaže sedanji čas v tem, da bode v kratkem na to pripravil sv. Cerkev po naših deželah, da bode imela cerkve in duhovnije brez duhovnov. Mesca majnika je imel „Slov. Gospodar“ o tej reči prav čverst spis, iz kterega naj tukaj nekoliko povzamemo, kar je temu času posebno primerno. V oziru na vojaško postavo namreč pravi:

Dopušča §. 21 dijakom višje gimnazije in realke, da zamorejo po enoletni vojaški službi v reservo stopiti in svoje študije kot juristi, medicinarji itd. nadaljevati. V ta namen si smejo izbrati kraj in celo čas enoletne službe, namreč do 25. leta svoje starosti. Tako jim je mogoče svoje študije doveršiti in stopiti v stan, do kterega imajo veselje.

Zastran onih, ki hočejo apotekarji in zdravniki postati, dovoljuje postava v §. 23 in 24, da kot prostovoljci enoletno vojaško službo tako dostojé, kakor se strinja z njih posebnim poklicem. Slednjič predpisujejo

§§. 26—29, da se naj vradnikom, profesorjem in učiteljem vojaška služba tako vravná, da jih kaj posebno ne moti pri zverševanju posebnih, stanovskih dolžnosti. Očitno je toraj, da prizanaša postava, kolikor le mogoče, raznim stanovom, ter jim noče kratiti potrebnih duševnih moči, brez katerih nijeden stan obstati ne more.

Le zastran duhovskega stanú se noče to priznati, česar je največ liberalno merjenje krivo. §. 25 govori o kandidatih duhovskega stanú tako-le: „Kandidatom duhovskega stanú se dá, ako so bili med vojake vzeti, na njih prošnjo odpust, da zamorejo bogoslovne študije nadaljevati. Ko prejmo duhovsko posvečenje... se vpišejo med vojaško duhovščino in se smejo ob času vojske v službo vojaških duhovnov... poklicati.“ — Besede tega §. niso celó jasne; kajti umeje se §. lahko tako, da veljá za tiste, ki so že kot gimnazijaki dijaki v vojake vzeti bili in potem bogoslovci postali, kakor tudi za one, ki so še le kot bogoslovci k vojakom cdbrani bili. Pervi pomen se priporoča posebno gledé na to, da postava raznim drugim stanovom spsobnih ljudi noče jemati, marveč jim daje olajšavo na vse strani, da stopijo v zaželeni stan. Tudi v besedah: „da zamorejo bogoslovne študije nadaljevati“, ni po naših mislih rečeno, da govori § le o tistih, ki so že bogoslovci, marveč se dajo tudi tako tolmačiti: Onim, ki so bili med vojake vzeti, kateri pa hočejo v bogoslovje stopiti, se da odpust, da zamorejo bogoslovne študije, za ktere so se odločili, nadaljevati, kakor smejo dijaki, ki se odločijo za pravoslovje, medicino itd. nadaljevati pravoslovne, medicinske študije itd. Osmošolec, ki je bil med vojake vzet, postane enoleten prostovoljec, in še dostikrat sam ne vé, kateri poklic si bo izvolil; in vendar mu postava daje vso olajšavo, naj se že posveti katerim koli stanovskim študijam. Zakaj bi isto ne veljalo tudi za one, ki si izvolijo duhovski stan? Mar dušni pastir menj koristi človeški družbi kakor vojak, bodi si tudi general? Kakor pravimo, postava bi se brez vse sile tako tolmačiti dala; — a vendar se tolmači v drugem pomenu, namreč tako, da velja § edino le za tiste, ki se kot bogoslovci v vojake vzamejo, ne pa za tiste, ki so v gimnaziji k vojakom vzeti bili. Vse prošnje do vlade, tudi zastran bogoslovcev veljati pustiti, kar postava vsem drugim dovoljuje, bile so dozdej zastoj!

Kdo zamore tedaj dan današnji v duhovski stan stopiti? 1. Le taki, ki še le po doveršeni gimnaziji 19. leto dopolnijo, ker še le potem nastopi za nje dolžnost za asentiranje iti. Kandidati bogoslovja so pa malo da ne vsi sinovi kmečkih starišev, ki pridejo dosti kasneje v gimnazijo, kajti ne gre šolanje na kmetih tako urno naprej kot v mestih, starši pa tudi ne dajejo navadno fantov poprej v mesto, dokler ni neogibno potreba. Postava se toraj kmetiškim štaršem in sinovom na kvar preostro tolmači.

2. Zamorejo v duhovski stan le mladenči stopiti, ki so zaradi telesnih pomanjkljivosti pri vojaškem odbiranju overženi bili. Duhovska služba je pa na kmetih posebno tako težavna, da le krepki in zdravi možje obilne težave premagajo, nikakor pa ne slabotni.

Dživeli bomo toraj v kratkem času, da ne bodo le kaplanije, marveč tudi mnoge, posebno gorate, težavne fare — prazne, in to samo zato, ker si novošegni liberalizem ne more misliti, da je dušnega pastirja, namestnika Božjega, tisočem faranov bolj, stokrat bolj treba, kot vojaškemu polku enega človeka, ki puško nosi in ob zidanih voglih na straži stoji. Kaj bode z ubogim ljudstvom, če dovoljne duhovske pomoči več nima? Propalo bode duševno tako, da v mnogih krajih, kjer skoro edini dušni pastir ljudi v redu derži, več

obstati ne bo. Mlado in staro zapade nevednosti, a nevednost je mati vseh pregreh! Kako tej nesreči v okom priti in rešiti toliko blagih mladenčev, ktere navdaja sveta želja, duhovniki postati, prihraniti staršem veliko žalost zaradi tega, ker jim na starost najslajše želje po vodi splavajo? Pomagati zamoremo le, ako zdaj, ko pridejo volitve v državni zbor, prave možé volimo. Pravi možje pa niso liberalci; kajti tem, naj se tudi hrustijo, da so „narodnjaki“, je za kat. cerkev in za duhovski stan ravno toliko, kot nemškemu liberalcem in vsem onim, kateri vojaško postavijo katoliški Cerkvi na kvar tako ostro tolmačijo.

— Iz mesečne seje katol.-politiškega društva 3. avg. (Konec.) Političen ogled je pojasnil g. tajnik.

O Franciji pravi, da je milijard mógla plačati Prusom vojne odškodnine; Avstrija je pa skoraj polovico tega mógla plačati judom (Denar, ki je bil na borski zgubljen, je vendar nekdo dobil; zgine le to, kar v vodo pade ali ogenj pokonča). Francosko stanovitno napreduje, ali je že Mac-Mahon mož, katerega Francija potrebuje, ali ima še kdo priti za njim, tega ne vemo; ali Francozje so začeli moliti, Bog pa usliši prošnje teh, kateri ga z zaupanjem išejo.

Špansko pa se topi v kervi in požaru. Karlisti sicer napredujejo, a nesrečno deželo razdejavajo internacionalci, strah in groza gre pred njimi; na Laškem je naj bolj imeniten nagovor sv. Očeta 25. julija t. l., v katerem zaterjujejo, da so po cerkvenih vstanovilih izobčeni vsi tisti, kateri delajo, svetujejo, pomagajo itd. k ropanju samostanov in dotične postave delajo. —

Perzijski šah ni hotel v Rim in v Kvirinal, in je s tem kazal pravo dostojnost, dasiravno mahomedan, ni hotel žaliti sv. Očeta.

Govornik opomni dalje na strašno nesrečo, katera je pretekli mesec zadela več fará na Dolenskem. Omenivši neko bedasto novico v Tagblattu, katera se šali z Daničinim poročilom o strašanski nesreči, pristavlja, da tisti ljudje, kateri skladajo darove za sv. Očeta ali za cerkve, bodo že tudi imeli kak sold za reveže; lansko leto je bilo kat. društvo nabralo lep znesek denarjev, še veliko več „Danica“ (Koliko pa Tagbl.?), ki so se revežem pošiljali; o svojem času se bode tudi letos to storilo. Ako bodo še gospodje Tagblattovci kaj pripomogli, toliko več bodo reveži dobili.

Nasledoval je daljši govor: „Vera ni v nevarnosti“.

Sklene se, naj se govor natisne v „Danici“. (Gl. med členki.)

— Šolsko. Kolik sad rodijo verske šole, kako napredujejo, kaže zlasti tudi deklinška šola usmiljenih sester v Zagrebu. Imele so v učiteljsču 83 učenk; v viši deklinški učilni 53; v glavni šoli njih 469; v gospodiškem odgojišču 147; iz smotkarnice jih je hodilo 123 vsak teden po trikrat v poduk; nedeljskih učenk je bilo 60. Tedaj vsih skupaj 955. Teh je bilo na oskerbi v samostanu 241, in to na stroške prevzviš. gosp. nadškofa 14, iz zaloge ranjcega škofa Alagovića se jih je vzdrževalo 5; na stroške zagrebskega mesta 9, na stroške vojnega zapovedništva se je oskerbovalo 45 pripravnic, katerih je bilo v samostanu 40; na stroške mesta Belovara 1; na stroške usmiljenih sester 52 popolnoma in 39 na pol. Verh tega je dobivalo skom celo leto 80 učenk v samostanu obed. — Iz tega je očitno, da tudi na Hervaškem v djanju marsikaj drugač za dobro spoznajo, kakor pa so mnogi iz gg. učiteljev modrovali v Zagrebu in drugod po svojih shodih.

To je res lepo in veselo naznanilo. Posebno nas je pa nagnila k posnetku tega poročila iz „Zagr. kat. lista“ ta okoliščina, da tudi deklince iz smotkarnice poduk dobivajo pri usmiljenih sestrah. Če kaka reč na svetu, je to tudi v Ljubljani ne le za manjši, kakor

zdaj po nekoliko, ampak tudi za več mladino iz fabrik živa potreba. — Usmiljene sestre bi zamogle tudi v Ljubljani neizrečeno veliko dobrega storiti, ako bi se po dogovoru na potrebnih krajih usmilile teh od vseh krajev zvetih sirotic, ktere naj bi kar same šle prosit, da naj jim to dobroto skazujejo. Posebno je to tudi skerb in zadeva tiste duhovnije, pod katero spada smodkarnica, da po dogovoru z vodstvom itd. deklice dobivajo poduk in vodbo k čednemu življenju. Ne le za posamezne deklice posebej, ampak tudi prav posebno za poštenje in spodobnost mesta in sploh za deželo bode silo velika korist, ako to ljudstvo dobi nekoliko blage vodbe zunaj fabrike. Že zdaj se toži, da iz tega kraja izhaja veliko zlega, kaj še le bo, ako se pri toliki množici za red tudi v moralnem oziru vse ne stori, kar koli je mogoče. Vsa dežela in zlasti mesto bode hvaležno tistim, kateri bodo k temu kaj pripomogli, da to ljudstvo prejema potrebnega poduka tako, da se ga vdeležuje njih največ, kar je le mogoče.

Iz Ljubljane. Vse jim gre v nič. — Piškava nova era dobiva sramotne klofute od vseh stvari; nobena osnova se ji noče oponesti, nobeno načelo posrečiti. To se zdaj kaže na Španjskem. Strahotno razdjanje je tam napravilo novo „načelo neposredovanja.“ Pij IX je v 62. členu svojega Sillaba obsodil barbarsko načelo: „Mora se razklicati in zverševati načelo neposredovanja.“ Koliko je bilo vpitja zoper Sillabus! Zdaj pa, ko je dosti ljudi poklanih in poslopij požganih, so celo liberaluhovski listi zadovoljni, da so vlade zavergele to trinoško vodilo in so končno v naj večji sili tudi v Španiji posredovale. Anglija, Francija in Prusija edino v imenu pravice in človekuljuba namreč posredujejo na Španjskem. Vjele so Contreras-a, ki je bil načelnik rovarskih bark. Kaj bojo rekli k temu ubogi liberalci, ki so opravičevali Garibaldovo ropanje? O vitezi doslednosti! Veselé se zdaj, da se je Contreras-u to dogodilo, kar bi se bilo moralo dogoditi Garibaldi v majniku 1860, ko je s svojimi tisučermi odrinil iz Ligurije na punt v Sicilijo. „Unità“ pravi: „Garibalda zapreti bi bilo morebiti takrat bolj opravičeno, kakor pa danes zapreti Contreras-a. — Contreras ni šel iz svoje države, temuč Španijol je ovračal španjsko vladu. Garibaldi je šel ven iz Piemonta in hitel je vžigat rovarstvo v samosvojno državo, v kraljestvo obojne Sicilije. Contreras je bil vjet v španjskih vodah s tim, da so tuje vladu prestopile na tuj prostor. Garibalda so zamogli pripreti v napolitanskih vodah. Vlada sama je rekla, da Garibaldi zasluži zapert biti in Kavúr ga je imenoval „uzurpatorja“, krivičnega posilnika. Če sta ta dva hinavsko govorila, toliko gerše za nju. Vlade pa niso vjele Garibalda, ker vladalo je načelo neposredovanja. Ko se tedaj dandanašnji zapre Contreras, se razdene uno nesrečno načelo, in vlade same so s tim storile poklon sv. Očetu. Tako-le tedaj je z novimi načeli!

Zakaj pa je Pij IX obsodil in zaverigel neposredovanjsko načelo? Zato, pravi „Unità“, ker to načelo silno nasprotuje postavi ljubezni, ktera naklada vladam in posamesnim, da naj si med seboj pomagajo, in ker je to načelo silo škodljivo družbinstvu človeškemu; podaja namreč potuho roparstvu in tolovajstvu, kakoršno se je n. pr. doveršilo nad papeževimi državami. Vlade tedaj so te vzroke priznale za pravične in so za svojo „dolžnost“ in svojo „korist“ spoznale: odverniti napredovanje brezvladja, rudečkoveškega ropa in razdevanja.

Kakor je s tem načelom, tako z drugimi nove dobe. Načela Pija IX ostanejo, načela sovražnikov sv. Cerkve bojo s njimi vred poginile.

— Ali taki bodo narod „omikovali“, „osvobodovali“, „učili“? — Naj bere kdo „Slov. Nar.“ št. 183 v pod-

listku in vidil bode, kako pišejo tisti ljudje, ki pravijo, da hočejo med slovenskim ljudstvom „omiko“ razširjati. Tu ne najdeš ne iskric postavnosti in spodobnosti, ne mervice tega, kar se imenuje čedna in moška beseda. Tem ljudem ni sveta nobena reč, ne sv. maša, ne molitev, ne druge svete šege in obredi, ne sploh katoliška Cerkev in njena hierarhija s Kristusovim namestnikom. Naršvetejši reči so med burke pomešane in pometane, da mora človeka groza biti, kateri ima le še iskrico katoliške vere, strahu pred svetim Bogom in njegovimi svetostmi. In tisti, ki na enem listu vse nam katoličanom sveto pod nogo zmečejo in poteptajo, pa precej na drugi strani brez kake doslednosti blebečejo, da vera ni v nevarnosti. Ne le vera, ampak vsaka dostojnost in spodobnost se mora pokopati, ako bi bili taki listi učeniki našega naroda.

Vprašamo: Ako kmečki človek, ki ima še zdravo pamet, take zijalaste čenče bere in vé, da ljudje ki so že več viših šol izdelali, tako brez vsega uma in spoštovanja o naj svetejših rečeh kvasijo, kje in kako more še kaj spoštovanja in veselja do šole imeti? Ali ne bode na zadnje res verjel, da se ljudje ne izučujejo, ampak poživinjujejo?

Piše se nam z dežele, kaj ti preganjavci svoje lastne vere počenjajo, da bi ljudstvo zapeljevali, da „Tednik“ mnogim vsilovaje pošiljajo, kateri se nikoli niso nanj naročili. Se vé, Iškarijot je Kristusa križal, pa se je vendar kmali kesal; tem ljudem pa to ni dosti, temuč hočejo povsod in vsak dan križati tudi njegovo nevesto, sv. Cerkev v njenih otrocih. Drago odkupljeni se jim ne smilijo, če jih več hodi pot pogubljenja, ljubši jim je. „Dulce, socios habuisse dolorum“, kaj ne? Tako je modroval pogan; nas pa vera drugo uči: kolikor več jih kdo pogubi, toliko strašnejše bo njegovo lastno pogubljenje.

Očita sa nam z dežele, da pri takem počenjanji je „Ljubljana — serce Slovenije — mersla kakor Sibirja, mervta kakor Novaja zemlja.“ — Naj jo greje komur je dana zmožnost; „Danica“ ni molčala k grehu in ne molči.

— V Alojznici šo za naprej ostanejo mladenči: Dolenc Jožef, Gornik Fr., Milavec Jož., Volman Gašp., Berčič Pet., Kljun Melh., Koblar Ant., Merčun Rok, Potočnik Tom., Tori Jan., Zupanec Jern., Jarec Jak., Jenko Jož., Karlin Andr., Singer Leop., Smrekar Jan., Sinkovec Sim., Arko Mih., Černivec Ant., Kladva Jan., Kljun Matej, Lesar Jož., Mahar Jan., Normali Jan., Tavčar Alojz., Fabčič Jan., Klopčič Fr., Kopač Andr., Lampe Fr., Lavrenčič Matej, Majaron Dan., Avsenik Jan., Lavrič Jož., Pintar Matej.

Iz Vinice. — r. V petek 8. avg. o 1/2 9 dopoldne je strahoviti požar pri nas vpelil 17 hiš z vsimi gospodarskimi poslopji tako, da ni družega ostalo kakor gola tla in malo ogorelega ozidja. Ljudje so bili skoraj vsi daleč v košenicah, vode čisto malo pri rokah, suho vse zbog silne suše, in poslopja več del lesena in s slamo krita. Gasilnega orodja nikakoršnega ne, kakor dve mali ročni brizgalnici brez vode. Tako se je valil ta mogočni živelj z neustavljivo silo od strehe do strehe, ne da bi se mu bilo moglo v okom priti. Zvonovi so dolgo in milo na pomoč klicali, pa — zastonj; še ti, ki so prišli, so od daleč stojé ogenj gledali in roke križem držali po stari priraheni nemarnosti. Rečili smo farovž, šolo in cerkev, ker sapa ni bila prehuda. Zgorela je vsa pšenica, korma in kar je bilo pod streho. Revščina je grozno velika, ker pogorelci so bili več del le bajtarji, da so s tem ob vse prišli, ter nimajo ne več doma, ne več kaj v roke ali v usta vzeti.

Vsi obupani posedajo in jočejo po ogorelih razvalinah.

Morebiti se bo našlo po širokem Slovenskem kako usmiljeno serce, da bi s kakim milodarom revčekom na pomoč prišlo; gotovo bo pravični Bog obilno vse povernil. Prosimo vas, usmilite se nas, pomagajte ubogim Viničkim pogorelcem! Revščina in škoda je grozno velika.

Ako bi prihajali kaki milodari, prosim vljudno, sprejemajte jih Vi in pošljite, kadar se kaj nabere.

Pristavek. S posebno radovoljnostjo, kakor vselej v tacih okolišinah. Bog omeči serca tistih, ki imajo, da se usmilijo svojega terpečega bližnjega. Vr.

Zahvala. Iz Štajarskega sem prejel sledeče pisemce, katero kot znamenje blage duše tukaj priobčim:

„Bral sem v Zgodnji Danici, da si Vi čast. gospod veliko prizadevate, v Suši k časti Dev. Marije novo cerkev postaviti. Tudi jaz, ki se imam Nebeški Kraljici že za veliko dobroto zahvaliti in še za več pa prositi, se pridružim s svojim majhnim darom, 5 gold., ktere v tem zavitku pošljem, k tej napravi. Z Bogom!“

To pisemce me je prav razveselilo v prepričanju, da je moja zadevna prošnja še na Štajerskem našla blago serce, ki se radodarno spominja tudi naše namenjene nove Marijne cerkve v Suši, ter išče edino le Božje in Marijne časti in nikakoršne svoje hvale; še ime mi ni naznanjeno; samo „župnik“ je podpisano.

Ljubi Bog Vam stoterno poverni, neznani mili dobrotnik! Naša dobra Mati in Devica Marija Vam izpolni Vaše želje, in Vam izprōsi vse, česar v časni in večni blagor potrebujete! A. P., župnik Zaliloški.

Poslano. V „Vaterlandu“ se je bralo, da začne meseca oktobra izhajati slovenski katoliško-konservativni dnevnik. Z veseljem pozdravljamo ta sklep. Le to še izrekamo, da naj bi se dnevniku ob petkih prav po nizki ceni dodajala „tedenska“ priloga za prosto ljudstvo, tako da bi se na to prilogo lahko naročevalo posebej; kakor na priliko na „Sonntagsbote“ pri „Grazer Volksblattu“).

V Leskovcu, 11. avgusta 1873.

Več zbranih kranjskih in štajarskih duhovnov.

Razgled po svetu.

Avstrijsko. Svoboda liberalnih listov. „Narod“ in drugi njegovega plemena so se te dni kaj goreče znosili, kako da naj vlada z betom maha po škofih, ko bi v kaki reči, ki je zoper njih vēst, tudi le terpni (pasivni) upor kazali. Primerljaj je pogodba med tako imenovano laško vlado in med Avstrijo, da naj si nasproti po konzulatih umerle naznanujete. Avstrijska vlada je zahtevala, naj škofije to duhovstvu naznanijo in olomovški vikši škof je menil, da s tem laškemu laži-kraljestvu priterdil, toraj ni bil voljan tega naznaniti. Od tod je vstalo hudo rožljanje po taborjih tistih filičanov, ki imajo „svobodo“ v svojih programih, kakor „lucus a non lucendo“.

Prusko. Prusija spodkopuje po vradni poti družbinski red; žela bode zato sad, kakor ga zdaj žanje Španija. Mavtarji imajo tako serbičico, da živeti ne morejo, ako neprenehoma ne derejo in ne tlačijo vernih katoličanov. Prus ima zdaj opraviti s poznanskim nadškofom Ledohovskim. Po novih luteransko-pruskih cerkvenih postavah o pripravi in v službovanji duhovnov bi tudi v čisto cerkvenih rečeh volilne oblasti ne imel škof,

*) Naj bi prišlo veliko gospodov k „eksercijam“, po kterih doveršnji bode prilika, se o tem kaj pomeniti. Drugo potrebno je, da v vsaki dekaniji kdo pozvē, koliko iztisov dnevnika bi se zanesljivo oddalo. Vr.

ampak vladini vikši president. Duhovske posvečevanja bi še le potlej veljale, ako bi jih posvetne okrajne oblasti nje poterdile. Pruski škofje so zoper tako vtikanje v čisto cerkvene reči slovesno oporekovali. V tej okolišini je poznanski nadškof Ledohovski po vsi pravici izvolil duhovna Arnedta za župnika v Filene, zakaj vesoljni svet vē, da take trinoške postave nikogar vezati ne morejo, ker so v nasprotji z mednarodnim pravom, s pametjo, in sv. vero, ter z vsako pravico. Pruska vradnja je hotla šum napraviti, toraj je povabila katoliško prebivalstvo v nedelje, 3. avg., na strelišče. Deželni svētnik župan in policijski komisar čakajo in čakajo dolgo časa, pa zastonj, ker razun dveh katoliških vradnikov živega človeka ni. V pričo teh dveh tedaj je deželni svētnik izkremljal govor, ki mu je bil telegrafiran, ter je fajmoštru odrekel vsako pravico za cerkvene opravila, katoliškim prebivalcem pa je napovedal velike globe, ako bi fajmoštra vabili, da naj mašuje, ker šuje, spoveduje, ali pokopuje. Potem takem hoče stari Olem ali pa Bizmark katoličanom nekaj papež biti! V take smešno-tlačivske vertoglavnosti se še neverniki navadno niso prekucovali.

Pruski vrad pa je k temu tudi še nadškofu Ledohovskemu ukazoval na odgovor pred sodnijo, kateri pa ni prišel in je vradnji naznanil, da primerno oporeki, ki so jo dali škofje zoper cerkvene postave, on v oziru na uno volitev nikoli ne more vradnji odgovarjati. Kdor poznā deržavske in škofovske pravice, lahko sprevidi, da nadškof ni mogel priti pred sodnijo, ktera nima pravice ga v tem soditi. Pred neopravičeno sodnijo zagovarjati se, to bi se reklo priznati, da ima sodnija k temu pravico, tedaj izdati Cerkvine pravice, pravi „Vatld.“

Iz tega naj to reč vsak presodi, ako je ne mara tudi v „Nar.“ bral po pruskih novinah posneto kremljico, kako, češ, so pruski „antinacionalci“, „fevdalci“, „ultramontanci“, „socijalni demokrati“, „zakleti sovražniki vsacega zdravega napredka moderne kulture“; pa kako poznanski škof zaničuje pravo in postavstvo?

Ciklopi niso nikoli tako debelih okovov kovali, kakor jih želē imeti za katoliško Cerkev ravno „svo-boduharji“ nove ēre.

Francosko. Ko ste se na Francoskem za vlado opravičeni stranki zedinili, mislijo menda precej po zborniških počitnicah vstanoviti francosko kraljestvo pod Henrikom V Chambordskim. Zanašajo se na veliko vēčino in da Mak-Mahon jim bo zveršil sklep, ker je obljubil, da bo vselej spolnoval voljo narodnega zbora. Morebiti, celo zaupljivo je ta prigodek začetek boljših časov, zarija tolikanj doželenega miru in reda.

Razne novice. Iz novega Jorka poročajo, da na reki Potomak je popolnoma pogoril parnik „Wawayet“, ki je bil z ljudmi prenapolnjen, in 40 ljudi je konec storilo. — Perzijski šah je te dni zapustil Dunaj, kjer so mu kadili in kadili, kakor drugod po Evropi. — Kolera na Dunaju, v Budapešti, v Galiciji, po Pruskem, Pariskem, Gornjelaškem, v Londonu hujši prihaja.

Dobrotni darovi.

Za cerkev sv. Jožefa: Marija Ihan po g. Rozmanu 1 gold.

Opomba.

Večkrat se nameri, da se nam pošiljajo spisi brez imena. Vsak lahko previdi, da na take dopise se ne moremo popolnoma zanašati in lahko se zgodi, da se brez ozira pustē. Naj se toraj za vrednika vselej ime pristavi; sej pisavec se sme terdno zanesti, da njegovo ime prikrito ostane, ako on to željo izreče. Vr.